

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

RR/pz/ml/mf/070/31/14 (396 - 4265)

Warszawa, dnia 03 listopada 2014 r.

**Pan
Jerzy Chróścikowski
Przewodniczący Komisji
Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Senatu RP**

Stanowimy Państwa Przewodniczącym!

W odpowiedzi na pismo z dnia 28 września 2014 r., sygnatura BPS/KRRW/0330/118/14, przekazuję w załączeniu materiał na posiedzenie Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi pt. „*Informacja Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o podjętych, zrealizowanych i planowanych działaniach w związku z wprowadzeniem embarga na import produktów rolno-spożywczych przez Federację Rosyjską*”.

Zpoważaniem
Z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
PODSEKRETARZ STANU

Tadeusz Natęwajk

Do wiadomości:

1. Biuro Ministra w MRiRW.

MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

Informacja

**Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
o podjętych, zrealizowanych i planowanych działaniach
w związku z wprowadzeniem embarga na import produktów
rolno-spożywczych przez Federację Rosyjską**

Warszawa, 3 listopada 2014 r.

I. Wprowadzenie

Federacja Rosyjska jest od wielu lat ważnym odbiorcą polskiej żywności, największym wśród krajów nienależących do Unii Europejskiej. W roku 2013 polski eksport do Rosji wyniósł 1 252 mln euro (wzrost o 19% w stosunku do roku poprzedniego), co stawiało Rosję na 3. miejscu w polskim eksporcie rolno-spożywczym, po Niemczech i Wielkiej Brytanii. Zablockowanie możliwości importu polskich produktów rolnych, poprzez wprowadzone przez ten kraj zakazy, stanowi poważne utrudnienie w handlu, powodujące duże straty gospodarcze.

Należy wyjaśnić, że Federalna Służba Nadzoru Weterynaryjnego i Fitosanitarnego (Rossielchoznadzor) wprowadziła od 1 sierpnia 2014 r. czasowy zakaz importu wybranych owoców i warzyw z Polski, w tym jabłek. Zaś w dniu 7 sierpnia 2014 r. rząd Federacji Rosyjskiej, wykonując dekret Prezydenta Federacji Rosyjskiej nr 560 z dnia 6 sierpnia br. „W sprawie stosowania niektórych specjalnych środków gospodarczych w celu zapewnienia bezpieczeństwa Federacji Rosyjskiej”, opublikował listę produktów spożywczych, których import na terytorium Federacji Rosyjskiej jest zakazany przez okres jednego roku, m.in. z UE (zakres towarowy nieznacznie zmieniony następnie Rozporządzeniem Rządu FR nr 830 z dnia 20 sierpnia 2014 r.).

Wcześniej, tj. 27 stycznia 2014 r., Rossielchoznadzor przestał uznawać unijne świadectwa zdrowia dla żywych świń, mięsa wieprzowego i produktów wieprzowych, w związku z wykryciem dwóch przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF) u dzików na Litwie. A po pojawieniu się przypadków ASF w Polsce wprowadził oddzielne zakazy dla naszego kraju: 27 lutego 2014 r. zakaz importu żywych świń, ich materiału genetycznego i produktów wieprzowych, nie poddanych obróbce termicznej oraz 7 kwietnia 2014 r. – zakaz importu gotowych produktów mięsnych z zawartością mięsa wieprzowego (w tym poddanych obróbce termicznej), a także zakaz tranzytu przez teren Polski żywych świń transportowanych do Rosji.

Resort rolnictwa, we współpracy z Ministerstwem Gospodarki (MG) i Ministerstwem Spraw Zagranicznych (MSZ), podjął natychmiast działania, w celu poszukiwania nowych rynków zbytu dla polskich produktów rolno-spożywczych, a także kroki, w celu w celu zapewnienia wsparcia dla polskich producentów dotkniętych przez rosyjskie zakazy.

II. Działania, w celu poszukiwania nowych rynków zbytu

W związku z zamknięciem rynku rosyjskiego dla polskich produktów, podjęto działania, celem znalezienia nowych rynków zbytu dla tych towarów. W dniu 5 sierpnia br. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) zwróciło się do MG i MSZ, z prośbą o bardzo pilne uzyskanie od polskich placówek dyplomatycznych informacji nt. możliwości sprzedaży polskich owoców i warzyw objętych rosyjskim zakazem z 1 sierpnia br. W związku z faktem wprowadzenia przez Federację Rosyjską (FD) kolejnego zakazu importu wielu towarów rolno-spożywczych m.in. z całej UE, placówki zostały następnie poproszone o zbadanie możliwości zbytu na rynkach zagranicznych pozostałych towarów, objętych nowymi rosyjskimi sankcjami. Ponadto, MG zwróciło się do Wydziałów Promocji Handlu i Inwestycji Ambasad RP w wielu krajach o rozważenie możliwości korekty planów promocji i ich uzupełnienie o odpowiednie przedsięwzięcia promujące wyroby polskiego przemysłu spożywczego (w ramach posiadanych środków), a także o zintensyfikowanie działań promujących polską żywność przy formułowaniu planów promocji na 2015 r.

Na podstawie otrzymanych z polskich placówek dyplomatycznych materiałów, Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA przygotowała analizę nt. „Możliwości eksportu na rynki państw unijnych oraz państw trzecich polskich owoców i warzyw świeżych”. W procesie identyfikacji potencjalnych rynków zbytu dla polskich produktów rolno-

spożywczych aktywnie uczestniczą również Ministerstwo Gospodarki i Ministerstwo Spraw Zagranicznych. W ww. analizie, jak też w materiałach opracowanych przez MG i MSZ, określono kraje priorytetowe, posiadające największy potencjał jako odbiorcy polskich produktów rolno-spożywczych.

Ponadto, Agencja Rynku Rolnego (ARR) uruchomiła instrument zwany „formularzem eksportera”, który może być wypełniony przez przedsiębiorców z uwzględnieniem informacji o produktach, które dana firma ma do zbycia. Ww. formularze trafiają następnie do potencjalnych odbiorców zagranicznych, zainteresowanych nawiązaniem współpracy. ARR opracowała też zbiorczy wykaz firm polskiego sektora rolno-spożywczego, zainteresowanych eksportem na rynki krajów trzecich (wraz z konkretną ich ofertą i danymi kontaktowymi). Został on następnie przekazany polskim placówkom dyplomatycznym, celem rozpowszechnienia wśród przedsiębiorców w krajach rezydowania.

Należy podkreślić także znaczenie ofensywy dyplomatycznej Pana Marka Sawickiego, Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, mającej na celu zwiększenie możliwości eksportu polskich produktów rolno-spożywczych, a zwłaszcza owoców i warzyw do krajów trzecich. W ramach tych działań odbyły się m.in. spotkania Ministra Marka Sawickiego z ambasadorami Białorusi, Kazachstanu, Wietnamu, Japonii i Iranu w Polsce. Omówiono możliwości zintensyfikowania dostaw polskich produktów rolno-spożywczych na te rynki oraz zniesienia ewent. ograniczeń w dostępie do nich. Tematyka ta została również poruszona przy okazji spotkania Ministra Marka Sawickiego z obejmującym urząd ambasadora w Indiach Panem Tomaszem Łukaszukiem. Szef resortu rolnictwa wyraził przekonanie, że nowy ambasador, w prowadzonych działaniach dyplomatycznych, położy szczególny nacisk na zagadnienia dotyczące wymiany handlowej artykułami rolno-spożywczymi.

W wyniku przeprowadzonych na Białorusi w dniu 14 sierpnia i 1 września 2014 r. rozmów Pana Marka Sawickiego, Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z Wicepremierem Republiki Białorusi, Panem Michałem Rusyjem, Ministrem Rolnictwa i Wyżywienia Panem Leonidem Zajacem oraz Gubernatorem Mińska, Panem Siemionem Szapirą, odbyły się dwie misje gospodarcze polskich przedsiębiorców branży rolno-spożywczej na Białoruś (Mińsk) w dniu 4 i 9 września 2014 r. W pierwszym spotkaniu z białoruskimi firmami udział wzięli przedstawiciele sektora mięsnego, mleczarskiego oraz owocowo-warzywnego, a druga misja dotyczyła sektora owocowo-warzywnego. Kolejna misja polskich przedsiębiorców na Białoruś planowana jest przy okazji XX Międzynarodowych Targów PRODEXPO w Mińsku w dniach 11-14 listopada br. Ponadto, planowana jest też misja gospodarcza polskich przedsiębiorców przy okazji organizowanych w dniach 5-7 listopada br. targów rolno-spożywczych World Food Kazakhstan w Ałmaty. Także w listopadzie przewidywana jest misja gospodarcza polskich przedsiębiorców branży rolno-spożywczej do Azerbejdżanu, a w grudniu – do Algierii.

Polskie produkty są też promowane podczas odbywających w się w Polsce targów branżowych, w których uczestniczą m.in. przedsiębiorcy z krajów trzecich; jedną z takich imprez wystawienniczo-targowych są Międzynarodowe Targi Produktów Spożywczych „Polagra Food 2014” w Poznaniu.

Należy też zaznaczyć, że polskie produkty rolno-spożywcze są też intensywnie promowane na targach zagranicznych, ostatnio na Targach SIAL Paryż, w których udział wzięło 180 firm z Polski. W najbliższym czasie polskie produkty będą promowane na Targach SIAL Middle East w Zjednoczonych Emiratach Arabskich w listopadzie br.

Także w agendach rozmów dwustronnych z przedstawicielami krajów trzecich tematyka otwierania rynków zbytu dla polskich artykułów rolno-spożywczych jest uwzględniana. Przykładowo, temat ten był poruszany w ostatnim czasie podczas następujących spotkań:

- 10 września br. spotkanie Pana T. Nalewajka, Podsekretarza Stanu w MRiRW, z Panem Ahmedem Ould Teguedi, Ministrem Spraw Zagranicznych i Współpracy Islamskiej Republiki Mauretanii, w Warszawie;
- 28 września br. spotkanie Pana M. Sawickiego, Ministra RiRW, z Panem Feliksem Koskei, Ministrem Rolnictwa, Hodowli i Rybołówstwa Republiki Kenii, w Poznaniu (podczas targów Polagra Food 2014);
- 30 września br. spotkanie Pana T. Nalewajka, Podsekretarza Stanu w MRiRW, z Panem Vijajem Kalantrim, Prezesem All India Association of Industries (AIAI), w Warszawie;
- 27 października br. spotkanie Pana Tadeusza Kłosa, Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa, z AQSIQ w Pekinie;
- 29 października br. spotkanie Pana M. Sawickiego, Ministra RiRW, z Panem Han Changfu, Ministrem Rolnictwa ChRL w Bukareszcie;
- 30 października br. spotkanie Pana M. Sawickiego, Ministra RiRW, z Panem Rezy Nemtzadeh, Ministrem Przemysłu, Górnictwa i Handlu Islamskiej Republiki Iranu w Warszawie.

Stosowne działania, celem uzyskania dostępu do rynków, którymi zainteresowani są polscy przedsiębiorcy, były i są nadal podejmowane również przez inspekcje nadzorowane przez MRiRW. Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa kontynuuje działania celem uzyskania informacji o aktualnych wymogach fitosanitarnych w imporcie, obowiązujących w różnych krajach (np. 21 października 2014 r. odbyło się spotkanie robocze z przedstawicielami branży owocowej, PIORIN, Instytutu Ogrodnictwa oraz MRiRW ws. omówienia procedury dopuszczenia do eksportu na rynek chiński owoców mrożonych). Z kolei Główny Inspektorat Weterynarii prowadzi z partnerami z krajów trzecich negocjacje zapisów świadectw zdrowia i ustalenia warunków dostępu do rynku dla towarów pochodzenia zwierzęcego (np. 21 października miała miejsce wideokonferencja między Agencją ds. Żywności i Weterynarii Singapuru (AVA), Komisją Europejską, MRiRW i GIW dotycząca kwestii dostępu polskiej wieprzowiny do rynku singapurskiego).

W wyniku działań podjętych przez resort rolnictwa i polskie placówki dyplomatyczne udało się m.in. uzyskać od sierpnia 2014 r. dostęp do rynku japońskiego dla polskiej wołowiny. Ponadto, w lipcu br. Ukraina dopuściła import z Polski (z wyłączeniem woj. podlaskiego) mięsa wieprzowego i jego przetworów, pod warunkiem dołączenia do przesyłek wyników badań laboratoryjnych w kierunku ASF. W odniesieniu do wieprzowych produktów przetworzonych, eksportowanych na rynek ukraiński, konieczne jest poświadczenie, że zostały one poddane obróbce termicznej gwarantującej zniszczenie wirusa ASF. Pod koniec sierpnia dopuszczony został przez Ukrainę import z Polski mięsa wołowego bez kości, spełniającego wymogi OIE (oprócz mięsa odkostnionego mechanicznie). W sierpniu br.

zniesiony został zakaz importu z Polski do Białorusi przeżuwaczy (zwierzęta rzeźne) i ich materiału biologicznego. W dniu 23 października 2014 r. Kanada dopuściła eksport świeżych jabłek z Polski na swój rynek. Podejmowane są też w relacjach z krajami trzecimi negocjacje nowych wzorów świadectw zdrowia dla szeregu produktów (np. 15 września br. – świadectwo dla wieprzowiny w eksporcie do Mołdawii).

Liczmy na to, że dalsza aktywna działalność polskiej administracji przyczyni się do zdobycia jak największej liczby rynków zagranicznych dla naszej żywności i poprawy sytuacji polskich producentów.

III. Prace podjęte w ramach Międzyresortowego Zespołu do spraw działań stabilizujących sytuację na rynkach produktów rolno-spożywczych, które zostały objęte embargiem wprowadzonym przez Federację Rosyjską

W związku z wprowadzeniem przez Federację Rosyjską embarga powołano Zespół Międzyresortowy, który prowadzi działania mające na celu łagodzenie jego skutków oraz stabilizację rynków rolnych objętych embargiem. Działania te mają służyć poprawie sytuacji popytowo-podażowej na ww. rynkach.

Do chwili obecnej odbyło się 8 posiedzeń Zespołu w ramach którego zostały podjęte prace w następujących obszarach:

- poszukiwania nowych rynków zbytu, w tym opracowania listy państw trzecich, do których przedsiębiorcy mogliby eksportować produkty objęte embargiem,
- znoszenia barier dla handlu poprzez analizę możliwości wymiany handlowej z krajami trzecimi ze szczególnym uwzględnieniem oceny rentowności przedsięwzięcia,
- zwiększenia chłonności rynków, do których Polska już ma dostęp,
- promowania polskich produktów rolnych poprzez ambasady i konsulaty.

Podjęto starania dokonania analizy niektórych wybranych krajów będących potencjalnymi rynkami zbytu dla polskich towarów rolno-spożywczych. Analizowano szanse i zagrożenia wejścia na rynki wybranych krajów trzecich, zapotrzebowanie na towary rolne, koszty transportu i możliwości logistyczne. Informacje zostały opracowane w tabelach do uzupełnienia przez wszystkie instytucje biorące udział w pracach zespołu w tym Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno Spożywczych i Główny Inspektorat Weterynarii. W wyniku analiz w Ministerstwie Gospodarki przygotowane zostały fiszki informacyjne dla krajów, które są potencjalnymi rynkami zbytu.

W efekcie prac Zespołu zmniejszono stawki ubezpieczeniowe w eksporcie towarów objętych embargiem oraz zwrócono uwagę na konieczność zapewnienia dostępu do kredytów preferencyjnych. Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych obniżyła o 20% stawki z tytułu gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeń i gwarancji eksportowych dla 26 krajów z uwagi na wprowadzone przez Rosję embarga na niektóre produkty rolne pochodzące z krajów UE.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wystąpiło do Komisji Nadzoru Finansowego z propozycją w zakresie zmiany prawodawstwa umożliwiającego oferowanie na giełdach krajowych derywatów rolnych, w tym szczególnie kontraktów terminowych z dostawą fizyczną towarów.

IV. Działania podejmowane na poszczególnych rynkach rolnych celem wsparcia producentów dotkniętych skutkami rosyjskiego embargo

Rynek owoców i warzyw

W przypadku sektora owoców i warzyw wdrożone zostały dwa mechanizmy ustawione na podstawie uregulowań UE (rozporządzenie delegowane Komisji Europejskiej (UE) nr 932/2014 oraz nr 1031/2014). W ramach powyższych uregulowań, w Polsce, na podstawie odpowiednich krajowych przepisów wykonawczych, przewidziano, że pomocy będzie można udzielać w odniesieniu do następujących produktów: jabłka, gruszki, marchew, pomidory ogórki, korniszony, kapusta, papryka słodka, kalafior, brokuły, pieczarki, śliwki, maliny i jeżyny, porzeczki, borówka oraz winogrona.

W przypadku pierwszego mechanizmu producenci ww. owoców i warzyw celem uzyskania wsparcia mogli przeprowadzić operacje wycofania z rynku z przeznaczeniem na bezpłatną dystrybucję oraz z przeznaczeniem na inne cele (na pasze dla zwierząt, na produkcję biogazu lub alkoholu do celów energetycznych) oraz operacje niezbiierania plonów oraz zielonych zbiorów. Wsparcie, o którym mowa skierowane zostało zarówno do producentów indywidualnych jak i do organizacji producentów owoców i warzyw realizujących tzw. programy operacyjne. Mechanizm ten jest administrowany przez Agencję Rynku Rolnego. W terminie do dnia 3 września br. w Polsce złożono powiadomienia o zamiarze przeprowadzenia operacji, do których wsparcie ogółem (ok. 146 mln euro) znacznie przekroczyło to jakie Komisja Europejska przewidziała dla producentów w całej Unii Europejskiej (125 mln euro). Ostatecznie jednak, w odniesieniu do faktycznie przeprowadzonych operacji kwalifikujących się do wsparcia polskim producentom może zostać wypłacone 26,2 mln euro.

W przypadku kolejnego mechanizmu ustanowionego przez Komisję Europejską na podstawie rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 1031/2014 przewidziano, że wsparcie będzie rozdysponowane pomiędzy państwa członkowskie w odniesieniu do ilości poszczególnych produktów, w przypadku których miały one duży udział w eksporcie do Federacji Rosyjskiej. W przypadku Polski wsparcie miało objąć 18 750 ton jabłek i gruszek łącznie. Ponadto, każde państwo członkowskie miało możliwość rozdysponowania wsparcia w odniesieniu do 3000 ton dowolnych produktów spośród wskazanych w tych przepisach. W opracowanych przepisach krajowych przewidziano, że ilość ta może zostać wykorzystana na operacje obejmujące: marchew, pomidory ogórki, korniszony, kapustę, paprykę słodką, kalafior, brokuły, pieczarki, śliwki, maliny i jeżyny, porzeczki, borówkę oraz winogrona. Ze względu na ograniczoną pulę produkcji jaka może w przypadku Polski zostać objęta wsparciem, w odróżnieniu od pierwszego mechanizmu do objęcia wsparciem zakwalifikowano tylko operacje wycofania z rynku z przeznaczeniem na bezpłatną dystrybucję oraz operacje niezbiierania plonów. Podobnie jak w przypadku pierwszego mechanizmu jednostką odpowiedzialną za kontrole oraz przyznawanie wsparcia z tytułu przeprowadzenia ww. operacji jest Agencja Rynku Rolnego. Powyższe pule zostały przydzielone producentom oraz organizacjom producentów na zasadzie, kto pierwszy ten lepszy. Ww. pule zostały rozdysponowane w całości już pierwszego dnia, w którym Agencja Rynku Rolnego rozpoczęła zbieranie powiadomień o zamiarze przeprowadzenia operacji kwalifikujących się do wsparcia. Zgodnie ze złożonymi do ARR powiadomieniami operacjami miało zostać objętych ponad 151 tys. ton jabłek oraz gruszek i ok. 28 tys. ton pozostałych produktów kwalifikujących się do wsparcia. W rezultacie zaistniała konieczność zastosowania odpowiednich współczynników przydziału. W przypadku jabłek oraz gruszek producenci będą mogli przeprowadzić operacje w odniesieniu do 12% zgłoszonej w powiadomieniach ilości, a w przypadku pozostałych produktów – 11%.

Rynek mleka

Wprowadzenie przez Rosję embarga stanowi bardzo poważne zagrożenie dla dotychczasowej, wymiany handlowej produktami mleczarskimi pomiędzy Polską i Rosją.

W 2013 r. Federacja Rosyjska była drugim, po Unii Europejskiej, największym rynkiem zbytu dla polskich produktów mleczarskich. Wartość ich eksportu do Rosji w 2013 r. wyniosła 140 mln euro, a w I połowie 2014 r. wykazywała tendencje wzrostowe. Załamanie eksportu na tym kierunku wpływa na znaczące pogorszenie sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstw, na skutek postępującego spadku cen zbytu przetworów mlecznych. Od wprowadzenia embargo do połowy października 2014 r. obniżyły się one średnio od 5-7% w przypadku serów do ponad 25% w przypadku odtłuszczonego mleka w proszku. W konsekwencji spadają ceny skupu mleka, a rolnicy jego producenci wyrażają poważne zaniepokojenie obserwowaną sytuacją. W sierpniu br. cena skupu mleka w Polsce obniżyła się aż o 4,7%, we wrześniu o kolejne 1,5%, co oznacza spadek od początku roku o 16,6%. Cena skupu mleka we wrześniu 2014 r. była niższa względem ubiegłego roku o 9,9%.

Uwzględniając powyższe już w sierpniu 2014 r. w reakcji na wprowadzone przez Federację Rosyjską embargo, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi złożyło do Komisji Europejskiej wnioski o wprowadzenie wsparcia dla sektora mleczarskiego oraz zwróciło się z prośbą o wskazanie działań, które KE zamierza w najbliższym czasie podjąć w tej sprawie.

W dniu 4 września 2014 r. Komisja Europejska przyjęła pakiet czterech rozporządzeń, na mocy których uruchomione zostały mechanizmy, które mają przyczynić się do stabilizacji sytuacji rynkowej oraz przeciwdziałania wystąpieniu zakłóceń na rynku spowodowanych dalszym spadkiem cen. Wprowadzone środki wsparcia dotyczą uruchomienia prywatnego przechowywania masła i odtłuszczonego mleka w proszku. Ponadto, Komisja skorzystała z możliwości uruchomienia tzw. środków wyjątkowych, o których mowa w art. 219 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych (...) i w trybie pilnym wprowadziła przedłużenie okresu interwencji publicznej w odniesieniu do masła i odtłuszczonego mleka w proszku do dnia 31 grudnia 2014 r. oraz tymczasowy nadzwyczajny system dopłat do prywatnego przechowywania niektórych serów.

Do dnia 26 października 2014 r. w ramach mechanizmów dopłat do prywatnego przechowywania unijne podmioty złożyły wnioski na:

- 18 143 tony masła (w tym Belgia 2 100 ton, Niemcy 990 ton, Irlandia 8 014 ton, Litwa 139 ton, Holandia 5 998 ton, Polska 60 ton i Wielka Brytania 841 ton),
- 11 868 ton odtłuszczonego mleka w proszku (w tym Niemcy 6 882 tony, Irlandia 443 tony, Hiszpania 1 722 tony, Litwa 2 741 ton i Wielka Brytania 80 ton),
- 100 803 tony serów (w tym Niemcy 57 ton, Irlandia 7 109 ton, Włochy 84 120 ton, Łotwa 30 ton, Litwa 170 ton, Holandia 6 098 ton, Austria 419 ton i Szwecja 2 375 ton) - w dniu 22 września 2014 r. mechanizm dopłat do prywatnego przechowywania niektórych serów został uchylony przez Komisję na skutek nieproporcjonalnego wykorzystywania przez unijnych producentów sera dostępnego limitu.

W ocenie Polski wpływ rosyjskiego embarga wydaje się mieć na tyle poważne konsekwencje, że dopłaty do prywatnego przechowywania, jako mechanizm czasowego wycofania z rynku, może okazać się niewystarczający. Również przedłużenie skupu interwencyjnego nie będzie w pełni skuteczne. Polska wielokrotnie sygnalizowała Komisji Europejskiej, że aktualny poziom cen referencyjnych oraz cen interwencyjnych jest zbyt niski. Najlepszym tego potwierdzeniem jest sytuacja z jaką mamy do czynienia obecnie. Pomimo wprowadzenia

embarga, jak dotychczas brak zainteresowania unijnych przedsiębiorców interwencją publiczną. Polska obawia się, że gdy to zainteresowanie wreszcie się pojawi, możemy mieć do czynienia w całej UE z sytuacją krytyczną oraz cenami skupu mleka znacznie poniżej opłacalności produkcji.

Mając na uwadze powyższe, Polska prezentuje na wszystkich forach UE stanowisko o konieczności podjęcia dalszych działań na unijnym rynku mleka, takich jak .

- odstąpienie od pobierania opłaty za przekroczenie kwot mlecznych,
- zmianę współczynników tłuszczowych w systemie kwot mlecznych,
- czasowe wprowadzenie dopłat do wywozu przetworów mlecznych oraz
- uruchomienie specjalnego wsparcia finansowego w postaci dodatkowych płatności dla producentów mleka w tych państwach członkowskich, w których wpływ rosyjskiego embarga jest najbardziej odczuwalny ze względu na istotny udział rynku rosyjskiego w eksporcie produktów mleczarskich.

Odnosząc się do kwestii wdrożenia nowych unijnych instrumentów zaradczych, których celem byłoby złagodzenie skutków rosyjskiego embarga, Polska oczekuje, że obejmą one także polski sektor mleczarski. Stanowisko w tym zakresie Polska przekazuje Komisji Europejskiej na cotygodniowych posiedzeniach komitetu ds. wspólnej organizacji rynków rolnych podczas omawiana bieżącej sytuacji rynkowej w UE.

W dniu 23 września 2014 r. Polska - wspólnie z Łotwą, Litwą, Estonią oraz Finlandią - wystąpiła do Komisji Europejskiej w sprawie przyznania dodatkowych płatności dla producentów mleka z krajów najbardziej dotkniętych embargiem, jako częściowej rekompensaty z tytułu wprowadzenia przez rząd rosyjski embarga na produkty mleczne.

W związku z posiedzeniem Rady Unii Europejskiej ds. Rolnictwa i Rybołówstwa w dniach 13-14 października 2014 r., Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zwrócił się do Przewodniczącego Rady UE z wnioskiem, aby w punkcie dotyczącym spraw różnych omówione zostały kwestie dotyczące wprowadzenia dodatkowych środków na rynku mleka w następstwie wprowadzenia przez rząd rosyjski embarga na produkty mleczne.

Ponadto, w związku z trudną sytuacją producentów owoców i warzyw oraz mleka, wynikającą z wprowadzonego przez Federację Rosyjską embarga, polski Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zwrócił się w październiku br. z wnioskiem do państw członków Grupy Wyszehradzkiej (Bułgaria, Czechy, Rumunia, Słowacja, Słowenia i Węgry) o poparcie dla tych działań, które mają na celu przewyciężenie powstałych trudności oraz stabilizację rynków rolnych.

Rynki mięsa

W zakresie rynków mięsa, należy przypomnieć, że embargo na import wieprzowiny z całej Unii Europejskiej zostało wprowadzone przez Federację Rosyjską z końcem stycznia 2014 r., w związku z wykryciem pierwszych przypadków afrykańskiego pomoru świń u dzików na Litwie.

Rosja była dotychczas głównym odbiorcą wieprzowiny z Unii Europejskiej. W 2013 r. wywóz wieprzowiny (dane w ekwiwalencie mięsa) z UE do Rosji osiągnął poziom 747,2 tys. ton, tj. około 25% unijnego eksportu ogółem. W okresie I-VIII 2014 r. eksport z UE do Rosji spadł w stosunku do okresu I-VIII 2013 r. o 88%, osiągając poziom 57,5 tys. ton.

W 2013 r. eksport mięsa wieprzowego (CN 0203) z Polski do Rosji ukształtował się na poziomie 35,8 tys. ton, co stanowiło 8% wywozu mięsa wieprzowego z Polski ogółem.

Ponadto, wywóz tłuszczów wieprzowych (CN 0209 10) w 2013 r. osiągnął poziom 15,2 tys. ton.

Według wstępnych danych, w okresie I-VIII 2014 r. polski eksport mięsa wieprzowego wyniósł 237,5 tys. ton i był o 48,5 tys. ton (tj. o 17%) mniejszy niż w okresie I-VIII 2013 r. (286 tys. ton). Eksport do Rosji wyniósł 1,8 tys. ton wobec 21,2 tys. ton w okresie I-VIII 2013 r., co oznacza spadek o 91,5%. Wartość eksportu wyniosła 5,1 mln euro, podczas gdy w analogicznym okresie 2013 r. kształtowała się na poziomie 57,5 mln euro.

Polska wielokrotnie wnioskowała o uruchomienie instrumentów wsparcia rynku (zwłaszcza dopłat do prywatnego przechowywania) dla producentów poza strefami objętymi ograniczeniami weterynaryjnymi, wprowadzonymi w związku z ASF, tj. tych, których nie dotyczyły rekompensaty uruchomione przez KE rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 324/2014 z dnia 28 marca 2014 r. *przyjmujące nadzwyczajne środki wspierania rynku wieprzowiny w Polsce*. Wnioski te nie spotkały się jednak z szerokim poparciem państw członkowskich. Komisja Europejska nie przychyliła się do wniosków o wsparcie rynku wieprzowiny w UE z uwagi na skutki embarga. Wsparcie dotyczyło tylko Polski i Litwy w związku z wprowadzonymi ograniczeniami weterynaryjnymi (nadzwyczajne środki wspierania rynku na podstawie art. 220 rozporządzenia 1308/2013).

Na posiedzeniach monitorujących Komisja Europejska analizuje sytuację na rynkach mięsa pod kątem wpływu wprowadzonego embarga na strukturę handlu. Zarówno Komisja Europejska, jak i część krajów członkowskich podkreśla, że wprowadzony zakaz importu powoduje napiętą sytuację na rynkach mięsa. Największy wpływ embarga dotyczy rynku wieprzowiny, gdyż Rosja była głównym rynkiem zbytu dla produktów typu tłuszcze i boczek. Mniejszy jest wpływ embarga na unijny rynek wołowiny, zaś skutki wprowadzonych ograniczeń w zasadzie nie dotyczą rynku mięsa drobiowego. Komisja Europejska zapowiedziała dalszą analizę sytuacji rynkowej, szczególnie na rynku wieprzowiny, aby w razie potrzeby uruchomić środki zarządzania kryzysowego. Komisja Europejska podkreśla również, że unijny eksport wieprzowiny do Rosji jest zamknięty z uwagi na afrykański pomór świń, dlatego obecne embargo nie zmienia sytuacji tego rynku.

Na powyższych posiedzeniach, Polska informuje Komisję Europejską o aktualnym poziomie cen na rynku wieprzowiny, zwracając uwagę, że rynek ten dodatkowo zmaga się z konsekwencjami afrykańskiego pomoru świń. Mając powyższe na uwadze, Polska popiera wprowadzenie działań stabilizujących rynek wieprzowiny, w tym dopłat do prywatnego przechowywania i refundacji wywozach, a także działań skierowanych na poszukiwanie i zdobywanie nowych rynków zbytu.

Temat afrykańskiego pomoru świń był również przedmiotem obrad Rady Ministrów Rolnictwa i Rybołówstwa w dniu 14 października 2014 r. w Luksemburgu. Państwa Bałtyckie i Polska wystąpiły o pomoc do KE na działania ograniczające rozprzestrzenianie się tej groźnej dla stad trzody choroby. Ministrowie zgodzili się na wyższy poziom dofinansowania działań z funduszy UE.

Eksport wołowiny oraz mięsa drobiowego do Rosji nie stanowił tak istotnego udziału w eksporcie ogółem, tak jak miało to miejsce w przypadku wieprzowiny. Mając na uwadze wzajemne powiązanie rynków mięsa i ewentualne skutki pośrednie, należy monitorować szczególnie sytuację na tych rynkach.

V. Dodatkowo realizowane działania

Zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 września 2014 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji

i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. poz. 133) producentom owoców porzeczki czarnej lub owoców wiśni mogli udzielana jest pomoc w wysokości 410 zł/ ha owocujących w 2014 r. upraw porzeczki czarnej lub wiśni. Powyższa pomoc udzielana jest na wniosek rolnika złożony do 15 października br. w biurze powiatowym ARiMR, właściwym ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę producenta rolnego.

Ponadto zgodnie z przepisami ww. rozporządzenia w związku z ograniczeniami handlowymi producenci rolni mogą ubiegać się o pomoc w spłacie kredytów z dopłatami ARiMR do oprocentowania, w formie zawieszenia ich spłaty na okres 2 lat oraz przejściowe sfinansowanie przez ARiMR w tym okresie odsetek za kredytobiorcę. Zawieszenie w spłatach rat kapitału kredytów bankowych nie może być dłuższe niż dwa lata. Zapłacone w tym okresie przez ARiMR oprocentowanie będzie w przypadku:

- umów kredytu zawartych do 30 kwietnia 2007 r. zwrócone przez kredytobiorcę po okresie zawieszenia spłaty rat kapitału,
- umów zawartych od 1 maja 2007 r. pomniejszało kwotę dopłat określoną w umowach kredytu bankowego.

Niezależnie od powyższego producenci rolni mogą ubiegać się w bankach o zmianę warunków spłaty preferencyjnych kredytów udzielanych zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 2009 r. w sprawie realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. Nr 22, poz.121 z późn. zm.). Zgodnie z obowiązującymi zasadami udzielania kredytów inwestycyjnych w okresie objętym umową kredytu bank może:

- 1) stosować prolongatę spłaty rat kapitału i odsetek, o ile określony w umowie kredytu termin ich spłaty jeszcze nie minął,
- 2) wydłużyć okres kredytowania poza przewidziany w umowie kredytu, o ile określony w umowie kredytu okres kredytowania jeszcze nie minął i pod warunkiem poinformowania o tym ARiMR.

W przypadku wystąpienia nieprzewidzianych, losowych i niezawinionych przez kredytobiorcę okoliczności uniemożliwiających terminową spłatę kredytów okres stosowania dopłat do oprocentowania kredytu preferencyjnego może zostać wydłużony do trzech lat, na wniosek kredytobiorcy złożony w banku.

Natomiast w przypadku kredytów na wznowienie produkcji, w okresie objętym umową kredytu bank może:

- 1) w przypadku kredytów inwestycyjnych (linia KL01):
 - a) stosować prolongatę spłaty rat kapitału i odsetek,
 - b) wydłużyć okres kredytowania poza przewidziany w umowie kredytu, pod warunkiem poinformowania o tym ARiMR i nie przekroczenia kwoty pomocy, wyliczonej w umowie kredytu,
- 2) kredytów obrotowych (linia KL02) - stosować karencję lub prolongatę spłaty rat kapitału i odsetek, przy czym okres stosowania przez ARiMR dopłat nie może przekroczyć 4 lat.

Maksymalna kwota dopłat do oprocentowania kredytu na wznowienie produkcji, która może zostać wykorzystana w okresie kredytowania, ustalana jest na dzień zawarcia umowy kredytu i wskazana w tej umowie.

Ponadto przygotowany został projekt kolejnej zmiany rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 2009 r. w sprawie realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji

i Modernizacji Rolnictwa, który ma na celu stworzenie podstaw prawnych do udzielania pomocy dla producentów cebuli, kapusty lub jabłek w związku ze spadkiem cen skupu tych produktów w 2014 r. spowodowanym ograniczeniami w handlu międzynarodowym, w szczególności embargiem wprowadzonym przez Rosję.

W projekcie rozporządzenia zaproponowano aby ww. pomoc udzielana była na wniosek rolnika złożony do 14 listopada br. w biurze powiatowym ARiMR, właściwym ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę rolnika w wysokości:

- 450 zł na 1 ha powierzchni prowadzonych w 2014 r. upraw cebuli lub kapusty;
- 800 zł na 1 ha powierzchni owocujących w 2014 r. sadów jabłoniowych.

Do ww. wniosku rolnik będzie zobowiązany dołączyć:

- oświadczenia i zaświadczenia dotyczące pomocy *de minimis* w rolnictwie określone w art. 37 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej;
- oświadczenie rolnika o powierzchni prowadzonych w 2014 r. upraw cebuli lub kapusty lub o powierzchni owocujących w 2014 r. sadów jabłoniowych, na wskazanej we wniosku działce ewidencyjnej.

Zgodnie z projektowanym rozporządzeniem ww. pomoc będzie udzielana w formie pomocy *de minimis* w rolnictwie, co oznacza że wysokość pomocy dla jednego rolnika nie może przekroczyć łącznie równowartości 15 tys. euro, przy czym limit ten pomniejszą kwoty pomocy udzielonej z jakiegokolwiek tytułu w formie pomocy *de minimis* w rolnictwie w okresie ostatnich trzech lat.

Podsumowując, pragnę zapewnić Pana Przewodniczącego, że Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi będzie kontynuowało starania, by w trakcie dyskusji na forach UE dążyć do wypracowania zbieżnego stanowiska państw członkowskich i Komisji Europejskiej odnośnie do uruchomienia szerszego instrumentarium interwencyjnego celem dalszego łagodzenia skutków zaistniałych restrykcji

Z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
PODSEKRETARZ STANU

Tadeusz Nalewajk